

OPORTUNITĂȚI ȘI RISCURI ÎN DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI UMAN AL TINERILOR

Buciuceanu-Vrabie Mariana, *doctor în sociologie, conf.cerc.*
CCD INCE

Abstract. The report makes an analytical synthesis of values and social-demographical aspects of youth's in Republic of Moldova. There's treated the image of the local youth reflected throughout the adequate characteristics, the general tendencies and existing problems of those at the actual existing level. One of the big problems of our society is the international migration of young people that has demographic, social, cultural, and economic implications. More than ever, young people move. The author has used the official data and the results of sociological studies carried out in the Republic at the regional and national level.

Key words: youthfulness, transition to adult life, labor market integration, youth migration, human potencial

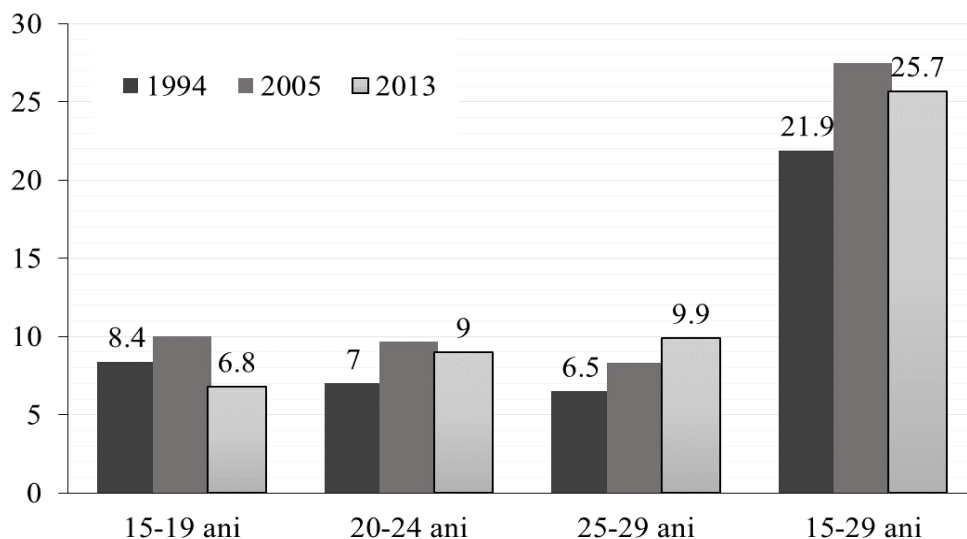
În abordarea viitorului demografic al unei țări inevitabil se impune și problema situației tinerilor, dezvoltării lor și orientarea politicilor de tineret ca un vector al investiției în capitalul uman. Tendințele proceselor demografice în Republica Moldova (natalitatea scăzută, îmbătrânirea populației, migrația de muncă în masă) își fac evidente consecințele și asupra segmentului tânăr al populației. În termeni statistici, în ultimii cinci ani (2008-2013), ponderea persoanelor cu vârsta între 15-29 ani² a diminuat cu circa 2%, cu toate acestea însă tinerii continuă să reprezinte cea mai mare categorie de vârstă, constituind 25,7% (la 01.01.2014) din populația țării. În interiorul acestei categorii de populație, tinerii în vârstă de 25-29 ani sunt cei mai numeroși, cuprinzând 36,6%, după care cei de 20-24 ani - 32,8% și de 15-19 ani – circa 31% (*Fig.1*). Pe lângă componenta demografică, scăderea numărului tinerilor și a ponderii acestora în totalul populației are la bază și crizele socioeconomice, slăbirea etapelor de integrare socială și biografică a generației viitoare necesare în stabilirea identității și competențelor relevante. Trebuie să recunoaștem că aceasta nu se rezumă doar la o problemă de cantitate, ci și de calitate a potențialului uman, or constituind a patra parte din populația țării, tinerii sunt componenta strategică a dezvoltării durabile, precum și oferta pentru forța de muncă, crearea familiilor și a continuității umane.

Importanța crescândă a tineretului ca grup social relativ omogen se leagă de schimbarea socială, economică și culturală rapidă. Definierea tinereții în opoziție cu copilăria și vârsta adultă variază de la țară la țară și de la

---

² Menționăm prezența unei ambiguități în delimitarea intervalelor de vârstă, or, spre deosebire de actul legislativ, statistica oficială delimitează intervalul de vârstă 15-29 ani – cu referire la tineret, identificând prin acesta și grupul ocupațional al tineretului.

cultură la cultură. În Republica Moldova, actul de bază ce oferă configurație politicii de tineret este *Legea cu privire la tineret* 279 XIV [1], care reglementează crearea de condiții socio-economice și organizatorice pentru dezvoltarea tinerei generații în interesul persoanei și al societății, stabilește direcțiile prioritare de promovare pentru politica de tineret. Legea definește prin *tineret* sau *tineri* persoanele care, ca vârstă, se află între copilărie și maturitate, persoane de 16-30 de ani, iar *familie tânără* - cuplul format prin căsătorie, în care nici unul dintre soți nu a atins vârsta de 30 de ani, precum și familia formată dintr-un singur părinte de până la 30 de ani și copil (copii). Comparativ, conform reglementărilor Uniunii Europene și ale Consiliului Europei [2], *tineri* sunt considerate persoanele între 15 și 25 de ani (în unele cazuri și până la 30 ani), iar în terminologia și practicile ONU [3] pentru copii și tineri, se regăsesc următoarele definiții: *copii* - persoane cu vârste de sub 18 ani; *adolescenți* - persoane cu vârste între 10-19 ani; *tineret* - persoane cu vârste între 15-24 ani; *tineri* - toți cei cu vârste între 10-24 ani. Această diferențiere în stabilirea plafonului de vârstă poate fi explicată prin perceperea și acceptarea de către societate a tănărului ca o unitate a biologicului, psihicului, socialului în cadrul evoluției istorice a societății umane.

Fig.1. Ponderea tinerilor (15-29 ani) în totalul populației, pe grupe de vârstă, pentru anii 1994-2013 (%)

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Din perspectiva contextului socioprofesional și economic specific vârstei tinere, care generează, de obicei, o serie de particularități și modele de comportament, demersul de față presupune că *tinerețea* constituie o perioadă de tranziție de la copilărie la preluarea treptată de roluri sociale și cristalizarea unui status în ierarhia socială. În definirea *tinereții* și a *tineretului* se impun noi aspecte de abordare:

- prelungirea perioadei de tinerețe;
- „*confuzia secvențelor de viață*” prin întrepătrunderea rolurilor sau statutelor distincte;
- preluarea modelelor personale de viață (familiale, matrimoniale, profesionale) tot mai individualizate;
- *complexul TIM*- tehnologie, incertitudine, mobilitate.

Unitatea tineretului ca grup sociodemografic a devenit deja un mit, or astăzi este evidentă în special diferența dintre *tineretul urban* și *tineretul rural*: diversitatea problemelor și a necesităților, a opiniilor și a valorilor acestor subcategorii. În evantaiul schimbărilor sociale, tineretul rural este afectat cel mai mult, satul fiind văzut astăzi ca un obstacol în realizarea viselor, un loc uitat de toți, un loc care nu inspiră încredere. Totodată, specific prezentului este și departajarea tineretului în două mari categorii sociale: tineret *studios* și tineret *socioprofesional*. Importanța crescândă a tineretului ca grup social și ocupațional se leagă de schimbarea socială, economică și culturală rapidă, iar Republica Moldova trebuie să-și asume mari responsabilități pentru a îndreptăți așteptările tinerilor.

Constituind baza populației active în perspectivă, nivelul și modul de integrare a tinerilor în societate este un lucru esențial pentru viitorul lor în Moldova¹. La nivel național există mai multe politici publice care vizează tinerii, inclusiv cei din grupurile cu posibilități reduse:

- Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”
- Strategia Națională de dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020
- Documentul sectorial „Educația 2020”
- ”Strategia Națională cu privire la ocuparea forței de muncă pentru anii 2007-2015
- Strategia Națională de Sănătate a Reproducerii 2005-2015
- Strategia de extindere a Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor în întreaga țară și de integrare a furnizării de servicii de sănătate prietenoase tinerilor în sistemul național de sănătate.
- Strategia Națională de Descentralizare în domeniul tineret și sport și Planul de Acțiuni al acesteia pentru anii 2012-2015.
- Stimularea angajării tinerilor în câmpul muncii. Propunerea de politici publice (MMPSF, 2012)
- Programul de Atragere a Remitențelor în Economie “PARE 1+1”
- Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor
- Programul de Granturi Mici

---

¹ *Populația aptă de muncă* cuprinde toate persoanele cu vârsta legală de muncă (între 15 și 64 ani) care au capacitatea fizică și intelectuală de a desfășura o activitate economică. Astfel, tinerii pe piața muncii reprezintă persoanele în vârstă de 15-24 ani sau 15-29 ani. Totodată, persoanele aflate în vizorul politicilor de ocupare axate pe tineret din Republica Moldova sunt considerate în vârstă de 15-29 ani.

- Locuință gratuită pentru tinerii specialiști care se angajează în localitățile sătești (Hotărârea Guvernului nr. 1259 din 12.11.2008)
- Proiectul „Oportunități mai bune pentru tineri și femei”, 2004-2011, PNUD Moldova

În cele mai recente programe de politici elaborate [4] statul plasează ca prioritate primară racordarea sistemului educațional la cerințele pieței forței de muncă în scopul sporirii productivității forței de muncă și majorării ratei de ocupare în economie privind tinerii în calitate de beneficiari prin prisma studiilor relevante pentru carieră, ținând cont de șomajul în rândul tinerilor și nivelul pregătirii acestora în sistemul educațional pentru a se integra pe piața muncii.

Tranziția de la școală la muncă este o problemă eternă pentru tinerii din toate țările. Totuși, în funcție de oportunitățile de afirmare personală și profesională, de integrare în sferele vieții sociale, de dezvoltare continuă, de calitatea nivelului de trai ș.a., depășirea acestei etape poate fi mai mult sau mai puțin complicată. Deși nu putem omite prezența unor noi șanse de afirmare, tinerii din Moldova rămân a fi vulnerabili și susceptibili la mult mai multe riscuri decât cei din alte țări europene, ceea ce compromite oportunitățile și potențialul lor de dezvoltare. Menționăm aici: sărăcia, inechitatea oportunităților educaționale, de instruire și acces la informație; oportunități economice; starea sănătății și deprinderile nocive; incidența conduitei predelinvente și delinvente.

Studiile internaționale în domeniu [5] caracterizează tinerii ca fiind „*generația pierdută*” în cadrul pieței muncii. Potrivit analizei pieței muncii autohtone [6], dezechilibrul dintre cererea și oferta de forță de muncă s-a dublat în ultimul deceniu (de la 20,8 în 2001 la 42,1%), în mare parte din cauza capacității joase de angajare a indivizilor cu studii și cu incidență mai înaltă pentru grupa de vârstă mai tânără. Sunt foarte evidente și tendințele de diminuare constantă a principalilor indicatori ocupaționali.

Informația privind relația tinerilor cu piața muncii interne [7] atestă că în raport cu statutul activității curente 3 din 10 tineri (28%) sunt plasați în câmpul muncii, iar peste 2/3 (sau 69%) sunt economic inactivi, dintre care fiecare al doilea tânăr este încadrat în procesul de studii și formare profesională. O categorie importantă dintre tinerii inactivi o formează cei *plecați peste hotare la lucru sau în căutare de lucru* (21,1%), urmate de persoanele ocupate cu lucrul casnic (inclusiv responsabilitățile familiale) în propria gospodărie (14,2%). Dintre tinerii ocupați pe piața muncii, peste 31% [7; 8] au locuri de muncă informale, iar în rândul tinerilor salariați 11% lucrează fără contracte individuale de muncă.

Tabelul 1. Indicatori ocupaționali în rândul populației tinere (15-29 ani), %

	2000	2008	2013
Rata de activitate	45,3	37,8	30,7
Rata de ocupare	39,0	35,5	28,0
Rata șomajului în rândul tinerilor	13,9	10,5	8,7
Ponderea tinerilor șomeri în totalul șomerilor	38,6	38,8	35,8

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Se atestă o descreștere simțitoare a ponderii populației ocupate tinere în totalul populației ocupate, în timp ce șomajul tineretului, chiar și cu tendința de diminuare înregistrată în ultimii ani, se menține la proporții înalte – 8,7% în 2013 comparativ cu alte grupe de vârstă sau media la nivel de țară (5,1%). Menționăm că scăderea ratei de șomaj în rândul tinerilor nu ține neapărat de vreo intervenție a statului și politicilor ocupaționale, ci de schimbările sociodemografice, populația tânără micșorându-și proporția în comparație cu alte categorii de vârstă, și fluxul migrațional intens al tinerilor peste hotarele țării.

Datele oficiale curente atestă că patru din zece șomeri sunt tineri (15-29 ani). Printre aceștia: 2 din 3 sunt bărbați, 7 din 10 provin din mediul rural, iar 4 din 5 au vârsta cuprinsă între 20-29 ani. Din totalul șomerilor tineri, circa 13% se aflau în șomaj de lungă durată. Riscul mai mare al tinerilor de a eșua pe piața muncii și/sau de a deveni șomer, este determinat de un cumul de factori:

- ✓ *formarea profesională neadecvată exigențelor pieței muncii:* potrivit datelor empirice (2011), 40% dintre tinerii absolvenții susțin că au nevoie de instruire suplimentară după absolvire [9], iar conform studiilor regionale (Banca Mondială, 2008-2010) aflăm că 41% dintre angajatori identifică nivelul de calificare a forței de muncă drept o constrângere majoră pentru activitatea lor, iar 15,7% dintre ei consideră calitatea scăzută a studiilor drept un obstacol major, Moldova plasându-se la un nivel foarte scăzut în acest clasament, comparativ cu alte țări în tranziție și în curs de dezvoltare.
- ✓ *dificultățile întâmpinate la prima angajare* – la momentul angajării în câmpul muncii tinerilor li se solicită experiență, iar femeilor tinere li se refuză angajarea din motivul că ar putea pleca în concediu de maternitate sau de îngrijire a copilului; circa 30,3% dintre tineri consideră că sunt discriminați la angajarea în câmpul muncii, dar și la luarea deciziilor la nivel de comunitate și în instituțiile de învățământ; doar 22% dintre tineri își găsesc un loc de muncă imediat după părăsirea sistemului de învățământ, iar 38,5% dintre tinerii absolvenți sunt angajați în perioada primului an după absolvire [10]. Mediul de reședință aici poate sau nu poate avea avantajele sale, tinerii din orașe reușesc într-o proporție mai mare să găsească un loc de muncă permanent (75%), spre deosebire de cei din sate (54%).

- ✓ *lipsa experienței în muncă* îi face pe tineri vulnerabili în fața concurenței, or pentru angajator experiența profesională constituie principalul criteriu de departajare în obținerea unui loc de muncă. Totodată, din perspectiva angajatorilor, tinerii de azi sunt caracterizați ca fiind mai puțin motivați să muncească la fel ca înainte, nu acceptă salariile propuse la începutul carierei lor profesionale, considerându-le ca fiind extrem de mici, și nu sunt pregătiți să accepte și alte munci diferite de pregătirea lor de bază.
- ✓ *salarizarea indecentă și/sau atractivitatea scăzută a locurilor de muncă vacante existente* – o pătrime din tineri au părăsit primul loc de muncă din cauza salariilor mici, iar 17,7% au plecat la muncă peste hotare.
- ✓ *informarea scăzută a tinerilor despre oportunitățile pieței de muncă*, dar și *nedorința unor tineri de a se angaja*, fapt explicat prin prezența remitențelor primite de peste hotare, precum și a orientărilor de a pleca la muncă în afara țării.

Experții internaționali constată lipsa locului de muncă și plasarea în șomaj, scad șansele de angajare a tinerilor în general și diminuarea oportunităților de dezvoltare economică la nivel național. În rândul tinerilor, șomajul produce efecte pe termen lung atât asupra venitului, cât și asupra stabilității la locul de muncă, întrucât tinerii afectați de șomaj manifestă un nivel mai scăzut de credibilitate și nu sunt la fel de încrezători și flexibili când vine vorba de oportunități de angajare, dezvoltându-se mai greu din punct de vedere profesional.

Reprezentând categoria cea mai mobilă a populației, tinerii sunt cel mai activ implicați în migrația internă (în special, rural-urban, orașe mici, orașe mari), cât și în migrația externă. Deși statistic mai mult de jumătate din tineri (57,5%) provin din mediul rural, situația precară din sate, oportunitățile de angajare și afirmare reduse, infrastructura și serviciile slab dezvoltate motivează o bună parte din tineri să locuiască în mediul urban, dar având viza de reședință în mediul rural. În actele de migrație internă din sat spre oraș o intensitate maximă se înregistrează pentru grupul de vârstă 25-29 ani, a cărui pondere constituie circa 60%, indiferent de sex.

Șansele sporadice ale unei poziții stabile pe piața muncii, ce ar satisface și necesitățile unui trai decent, incertitudinea ce vizează condițiile de viață și realizare profesională plasează tinerii în fața deciziei de a-și căuta o sursă de venit în afara țării. Cu implicații severe asupra profilului demografic al țării, accentuată de lipsa unor programe de stat privind politica internă de ocupare a forței de muncă bine articulate la criza social-economică, mobilitatea migrațională a tinerilor din Moldova a îmbrăcat multiple forme: ca migrație pentru muncă, în mare parte ilegală, dezvoltându-se prin creșterea mobilității internaționale a tinerilor specialiști, a studenților, prin accentuarea *brain-drain*-ului (fenomenul *Work & Travel*) și în cele din urmă ca migrație de reunificare a familiei.

Din datele oficiale se atestă, în totalul tinerilor în vârstă de 15-29 ani circa 15% (sau 135,5 mii) sunt plecați peste hotare la lucru sau în căutare de lucru. În orașe tinerii reprezintă 31,3% din numărul total de migranți, pe când în sate – circa 45%. Profilul candidatului tânăr la muncă peste hotare se schimbă calitativ în timp: sunt orientați spre a pleca preponderent bărbații și tinerii din sate (73,8% și respectiv 78,2% din totalul migranților în vârstă de 15-29 ani); într-o măsură mai mare pleacă tinerii care și-au finisat stagiul de formare profesională, mai degrabă absolvenți de facultate; tinerii care încă nu și-au întemeiat o familie sau o gospodărie proprie.

Tabelul 2. Mobilitatea populației tinere (15-29 ani), %

	2008	2013
Ponderea tinerilor plecați peste hotare în totalul populației tinere (15-29 ani), %	14,2	14,6
Ponderea tinerilor în totalul populației plecate peste hotare, %	44,9	40,8
Migranți		
	<i>actuali</i>	<i>potențiali</i>
15-24 de ani	19,1	30,6
25-34 de ani	33,4	34,7
Vârsta medie (ani)	35	32

Sursa: calculat în baza datelor BNS.

Evidențiem riscul de a pierde tânără generație, or migrația externă se caracterizează prin exodul masiv al persoanelor de vârstă reproductivă și economic activă - cel mai valoros contingent în aspectele sociodemografice și economice ale țării. Fațeta demografică a declinului determinat de migrație îmbracă două dimensiuni: pierderea directă și, mult mai important, efectele în timp ale deteriorării structurii pe vârste. Ponderea populației tinere de 15-29 de ani este de peste 25 la sută în întreaga populație, iar în populația care a emigrat aceeași categorie reprezintă aproape 41%. Odată cu plecarea acestei populații tinere „au plecat” și copiii pe care această populație i-ar fi avut. Afirmatia este valabilă și pentru acei tineri migranți de muncă sau la studii care în mod cert nu vor mai reveni definitiv în țară, obținând, prin diverse modalități, statut de rezident permanent ori similar.

Întrucât a nu avea un loc de muncă înseamnă a nu te bucura de recunoaștere socială și a pierde posibilitatea de a stabili relații sociale, tinerii, în special din mediul rural, suferă modificări serioase în structura lor de personalitate. Sinteza studiilor autohtone [8; 9; 12; 13; 14; 15] ne orientează spre o concluzie generală privind profilul tineretului contemporan al țării:

- De regulă, acesta nu este complet implicat în sistemul relațiilor sociale, drept cauză servind: posibilitățile limitate de autorealizare în calitate de subiect al acestor relații; nivelul inferior al statutului social; lipsa unui cadru legal complet ce ar asigura protecția socială a tinerilor.

- Tinerii optează pentru un nucleu valoric relativ constant (sănătatea, viața familială / copiii, nivelul de studii și cultură, libertatea) orientat prioritar pe sfera vieții personale, siguranță și protecție socială afectivă. Studiile recente [8] delimitează că fiecare al doilea tânăr (51,6%) consideră că scopul principal în viață este de a forma o familie fericită, 1 din 4 – a face carieră profesională și 1 din 5 - a câștiga mulți bani.
- Insecuritatea materială acută îi face pe tineri (15-29 ani) timp îndelungat dependenți financiar de familie, indiferent de etapa de integrare în viața socială la care se află, de statutul personal și/sau ocupațional. Practic 3/4 din tineri sunt susținuți financiar de părinți/rude/prieteni, circa 80,0% primesc transferuri bănești, iar fiecare al doilea tânăr recurge, în caz de necesitate, la împrumuturi.
- Criza instituțiilor tradiționale care favorizau socializarea tinerei generații – în special familia și școala – au determinat o îndepărtare a tinerilor de viața publică și culturală, schimbând radical valorile tinerilor în domeniul muncii. Se delimitează că tendința spre devalorizarea socială a muncii, aflată în dinamică în ultimii zece ani, este o condiție atât a deformatărilor distructive în sistemul societate-personalitate, cât și a lipsei unor posibilități reale pentru dezvoltarea capacităților creatoare ale indivizilor, autoafirmarea lui în procesul de producție. Viața economic activă nu este prioritară pentru tineri, o cauză fiind lipsa experienței individuale de succes. Tinerii declară că sunt fără susținere când doresc să înceapă o carieră, să progreseze, iar la inițierea unei afaceri li se creează multe piedici.
- În lipsa unor garanții economice îi face pe tineri să dea o atenție deosebită aspectelor materiale, optând pentru un comportament consumatorist. În planurile de viitor putini dintre tineri se orientează spre o carieră profesională sau prestigiu social, aceste finalități fiind evidente, în special, tinerilor cu nivel superior de studii și/sau tineretului studios de preferință din mediul urban.
- La întemeierea familiei tinerii se confruntă cu varii probleme ce influențează procesul de integrare a acestora și de adaptare la transformările social-economice [14]: volumul veniturilor, asigurarea cu un loc de muncă satisfăcător și cu o locuință, nivelul de instruire, vârsta soților la momentul încheierii căsătoriei, comportamentul social satisfăcător (soluționarea pașnică și constructivă a conflictelor).
- Se remarcă tendința tinerilor de a trece în plan secund dobândirea, lupta pentru noi poziții sociale, pentru performanță, mobilitate sociopolitică. Deși grupul de valori ce țin de viața privată și bunăstarea materială este foarte important pentru tineri, totuși este considerat ca fiind mai puțin accesibil, pe când valorile referitoare la conștiința morală sunt considerate de către tineri accesibile însă nu și foarte importante.

- Patriotismul nu este o caracteristică a tineretului basarabean contemporan. Deși în general ar fi dispuși să participe la viața asociativă și la diferite acțiuni sociale, tinerii sunt mai reticenți. În opțiunile sale, fiecare al doilea tânăr plasează comunitatea în care locuiește pe plan secund. Pentru 2/3 din tineri viața politică și participarea la ea este puțin sau deloc importantă, aceasta proiectând o atitudine critică nonparticipativă, pasivă și defensivă, evitând asumarea responsabilității civice.
- Specific tinerilor din Moldova este viziunea sumbră asupra viitorului. Din studiile autohtone aflăm că doar o treime din tinerii Moldovei speră că viitorul le va aduce o viață mai bună decât în prezent, restul rămânând sceptici, nesiguri și neîncrezători față de viitor. Totuși, proiectarea propriei vieți în funcție de dorințe și orientări valorice nu-i lasă pe tineri în umbra pesimismului categoric, or pe plan individual optimismul este mai pronunțat, decât pe plan social. Cu o stare de spirit plină de speranță, indetificată ca un simbol al tineretului, fiecare al doilea este dornic de a se încadra în aspectele vieții sociale: educațională, profesională, familială, culturală și arareori politică.

Conform actelor legislative, tinerii fac parte din societate și sunt participanți cu drepturi egale la procesele sociale și politice, în același timp, însă, schimbările intervenite în situația social-economică din republică plasează tineretul, ca grup social, la hotarele excluziunii sociale. Copiii și tinerii au fost susținuți social într-o măsură insuficientă, iar integrarea tinerilor în societatea adultă, în condițiile unei căderi economice, nu a fost facilitată prin nici o măsură semnificativă de suport. Aflat într-o relație de interdependență cu societatea, *investiția curentă în copii și tineri* cu implicații prioritare în educație, sănătate și alimentație ar avea un impact pozitiv important asupra forței de muncă, a abilităților profesionale și a cunoștințelor, devenind astfel și un imperativ pentru a menține cel mai valoros contingent în aspect sociodemografic și economic al țării.

Referințe bibliografice

1. Legea cu privire la tineret 279-XIV din 11 februarie 1999 în Monitorul Oficial Nr. 39-41, 22 aprilie 1999.
2. http://ec.europa.eu/youth/glance/glance5_en.htm
3. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, art.1.
4. Moldova 2020. Strategia națională de dezvoltare: 7 soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei. <http://particip.gov.md/categorylist.php?l=ro>
5. The World Youth Report 2013. ONU, New York, 2013. <http://undesadspd.org/WorldYouthReport/2013.aspx>
6. Cercetarea și analiza locurilor de muncă vacante și necesarului de calificări în Uniunea Europeană, Republica Moldova și Ucraina. Chișinău, OIM, 2013, pag.47.
7. Tinerii în Republica Moldova în anul 2013. BNS, 2014.
8. Tranziția de la școală la muncă. Chișinău, BNS, 2014.
9. Svințov R., Cojocar N. Evaluarea legăturilor dintre educație, formare și migrația forței de muncă în Republica Moldova. Chișinău, OIM, 2013.

10. Strategia Națională de dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020. <http://www.tineri.md/?pag=n2&tip=noutati&opa=view&id=443&l=ro>
11. Relațiile de muncă în Republica Moldova din perspectiva companiilor. Studiu realizat de PNUD și Guvernul Belgiei. <http://particip.gov.md/categoryview.php?cat=166&l=ro>
12. Buciuceanu M., Probleme sociale ale comportamentului delincvent în rândul tineretului (în baza investigațiilor sociologice efectuate în Republica Moldova). Teza de doctor în sociologie. Chișinău, 2007.
13. *Tranziții ale Copilăriei și Tineretului într-o societate în transformare: cazul Republicii Moldova*. INTAS, USM, SISI Opinia, 2007-2008.
14. Sinchevici-Chistruga I. Adaptarea familiei tinere la societatea în transformare (în baza investigațiilor sociologice din RM). Teza de doctor în sociologie. Chișinău, 2014.
15. Sănătatea și dezvoltarea tinerilor. Studiu de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor tinerilor. UNICEF, Asociația “Sănătatea pentru Tineri”. Chișinău, 2005.